ανδρέας γ. πολιτάκης

Αγαπητέ Μίκη,

Σού στέλνω νά ξαναδιαβάσεις τό κείμενο γιά την εκπομπή του "Αγίου Γεωργίου" στό Μαυροχώρι, τού [illegible] γιά τό οποίο "ρητά μίλησα" ό κ. [illegible] [illegible] μου.

Αυτό μέ τόν Καρόκοτλα εξακ- ήταν τό όνομα της Ελλάδας.

Διάβασε τό γράμμα τού Κορό- κοτλα στα "Π.Θ." καί τήν απάντη-

ακτή θεμιστοκλέους 8 · Πειραιάς · τηλ. 45.25.459

μου. Ὁ καιρὸς ἐδῶ ὁ ἐπαναστάτης.
Χάλασε τόν κόσμο τοῦ χωρίς λόγο

Ρεπόρταζ τῆς Χιόνας ὅπως τόσες ἄλλες φορές (ἀναστάτωση... Προεδρικοί καί Γε- ναστάτωση καί ἄλλες μέρες κλπ).

Ἀποτέλεσμα: ἔβαλε τόν Γ. Κουτσοχέρη (Ἑλληνικό Τμῆμα Οἰκολόγων) νά κάνει προσφυγή! στό Συμβ. τῆς Ἐπικρατείας γιά τό θέμα τῆς ἐκκλησίας. Μετά 2 μῆνες ἀπορρίφθη ἡ προσφυγή διότι δέν ὑπῆρχε θέμα. (νέο ρεπόρταζ τοῦ καιροῦ).

Σοῦ στέλνω τήν πρόσκληση γιά τήν τελετή (δεῖγμα). Νά μοῦ πεῖς ἄν σοῦ ἀρέσει.

Σέ χαιρετῶ [signature]

25/2/87

25.7.85 2

ABDİ İPEKÇİ BARIS VE DOSTLUK ÖDÜLÜ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ ΑΜΠΝΤΙ ΙΠΕΚΤΣΙ

ABDİ İPEKÇİ PEACE AND FRIENDSHIP PRIZE

ÇAĞRI

"ABDİ İPEKÇİ Barıs ve Dostluk Ödülü" dağıtım törenleri organizasyon Komitesi, 3. yarışmada (1986 - "Barıs Yılı") ödül Kazanmış bulunan Türk ve Yunan vatandaşlarına madalya ve diplomalarının verileceği törene huzurunuzla şeref vermenizi rica eder.

Komite Baskanı MİKİS THEODORAKİS

Pazartesi 30 Mart 1987, sabah saat 11 de.

Atina Günlük Gazete Yazarları
Birliği (ESİEA) tören Salonunda.
Akadimias Cadd. 20 (1ci Kat).

İşbu çağri programlaşmış diğer gösteriler için de geçerlidir.
Mazeret halinde tel. 36.39.093, 36.39.187.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Η οργανωτική Επιτροπή των εκδηλώσεων για την απονομή των "Βραβείων Ειρήνης και Φιλίας ΑΜΠΝΤΙ ΙΠΕΚΤΣΙ", έχει την τιμή να σας προσκαλέσει να παραστείτε στην Τελετή απονομής μεταλλίων και διπλωμάτων στους Έλληνες και Τούρκους πολίτες που διακρίθηκαν στον 3ο διαγωνισμό (1986 - "Ετος Ειρήνης").

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Δευτέρα 30 Μαρτίου 1987, 11 π.μ.

Αίθουσα τελετών της "Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών" (ΕΣΗΕΑ)
Ακαδημίας 20, Α΄ όροφος.

Η πρόσκληση ισχύει και για τις λοιπές προγραμματισμένες εκδηλώσεις.
Σε περίπτωση κωλύμματος, τηλεφ. 36.39.093, 36.39.187.

The "ABDI IPEKCI PEACE AND FRIENDSHIP PRIZE" Organizing Committee requests the honor of inviting you to attend the Award Ceremony for the Greek and Turkish winners, distinguished in the Third Competition of 1986 "Year of Peace".

MIKIS THEODORAKIS President of the Committee

Monday, March 12th 1987, 11.00 AM

Confernce Hall of "the Athens Newspaper Journalist Union"

20, Academias Street (first floor)

The invitation is also valid for all the events programed.
Regrets only tel. 36.39.093, 36.39.187.

'Ανάμεσα σέ μιά «έχθρική άλήθεια» καί σ' ένα «έθνικό ψεύδος» προτιμούμε, κάτω άπό είρηνικές συνθήκες, τήν πρώτη. Μάλιστα, όταν άλλες τριβές, σέ άλλα σημεία, έπιδεινώνουν τίς σχέσεις 'Ελλάδος - Τουρκίας. Χρέος τού Τύπου είναι ή προσφορά ύπηρεσιών γιά τή βελτίωση τών σχέσεων τών δύο γειτόνων. Κυρίως, όμως, ή καταγραφή τής άλήθειας, πού πέρα άπό όποιαδήποτε σκοπιμότητα ή προπαγάνδα ύπηρετεί γνησιότερα τήν άνάγκη γιά είρηνική συμβίωση, άλλά καί περαιτέρω άνάπτυξη τών έλληνοτουρκικών σχέσεων.

Μετά τό «σουβάτισμα» τής έξωτερικής όψης τού τοίχου στή νέα θέση. "Οπως άκριβώς ό παλιός. Διακρίνεται ό χώρος πού καταλάμβανε ή έκκλησία άπό τό δρόμο. Πρόκειται γιά έντελώς άπλή έκκλησία χωριού.

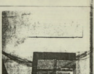

'Η μαρμάρινη πλάκα μέ τήν έπιγραφή τών έγκαινί[ων] πάνω άπό τήν έξωτερική πόρτα πρός τό δρόμο. [...] τοίχος είναι στή νέα θέση. 'Εν έτει 1832, Μαίου 2[...]

Πίσω όψη τής έκκλησίας τού 'Αγίου Γεωργίου, άπό τήν αύλή. 'Ολη ξύλινη. Καί τό «ίερό». Στή φωτογραφία ένας άπό τούς όμογενείς πού έδωσαν τίς πληροφορίες.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟ

ΣΤΟ ΜΑΚΡΟΧΩΡΙ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

ΑΝΔΡΕΑ ΠΟΛΙΤΑΚΗ

Σκέφθηκε, ό γράφων, άν θά έπρεπε, ύστερα άπό 2,5 περίπου μήνες, νά έπανέλθει στό θέμα τής κατεδάφισης τμήματος τής έκκλησίας τού 'Αγίου Γεωργίου στό Μακροχώρι τής Κωνσταντινούπολης, μολονότι έκανε όλόκληρο ταξίδι, 24 - 29 τού περασμένου 'Ιουλίου, καί πήγε «έπί τόπου», κυρίως γι' αύτό τό λόγο: γιά νά άντιληφθεί ό ίδιος, μέ τά μάτια του (καί μέ τό «μάτι» τής φωτογραφικής μηχανής) τί είχε συμβεί καί νά πάρει πληροφορίες άπό τίς πηγές. Τό είχε ύποσχεθεί, άλλωστε, στούς άναγνώστες αύτού τού περιοδικού (όπως τό είχε ύποσχεθεί καί τό ίδιο τό περιοδικό) στό τεύχος 26.7.85. Καί άπεκόμισε, πράγματι, άπό τό ταξίδι πολλά καί ένδιαφέροντα στοιχεία.

'Επειδή, όμως, άκόμη καί πρόσφατα (στίς άρχές αύτού τού μήνα) έξακολούθησε στόν Τύπο ή δημοσίευση διαμαρτυριών καί καταγγελιών γιά τήν «κατεδάφιση τού ναού κ.λπ.», πού φανερώνουν τέλεια άγνοια τού θέματος, καί έπειδή έπιστρέφοντας ό γράφων τόν περασμένο μήνα άπό άλλο ταξίδι καί διερχόμενος άπό τό Παρίσι άντελήφθη, στήν έδρα τής ΟΥΝΕΣΚΟ, ότι ούτε ή έκεί έλληνική άντιπροσωπεία είχε σωστή πληροφόρηση καί γνώση τού θέματος καί μιλούσε γιά «σκόπιμη κατεδάφιση ίστορικού ναού, καταστροφή κειμηλίων κ.λπ.», θεωρεί άναγκαίο καί χρήσιμο νά έκθέσει τά στοιχεία άπό τό ταξίδι στήν Πόλη καί νά παρουσιάσει τίς φωτογραφίες πού τράβηξε.

*

Σπεύδω νά πώ ότι αίσθάνομαι, αίσθάνθηκα άπό τότε πού πήγα έκεί, στήν έκκλησία στό Μακροχώρι, μεγάλη άμηχανία. Σκέφτηκα: Καλά έγώ, ένας άπλός πολίτης, ύποβλήθηκα στήν άπώλεια χρόνου καί τή δαπάνη ένός ταξιδιού γιά νά μπορώ νά μιλώ ύπεύθυνα καί πρός τούς άναγνώστες αύτού τού περιοδικού, άλλά καί μέ τήν ίδιότητα τού ίδρυτή καί γραμματέα τού «Βραβείου 'Ιπεκτσί». Οί τόσοι 'Οργανισμοί καί 'Οργανώσεις καί τά 'Ιδρύματα, πνευματικά καί άλλα, πού ύπέγραψαν καί δημοσίευσαν διαμαρτυρίες καί έκκλήσεις καί καταγγελίες καί έξέφρασαν μέ διαφόρους τρόπους τήν άγανάκτησή τους, ή 'Ακαδημία 'Αθηνών π.χ., ή άντιπροσωπεία μας στήν ΟΥΝΕΣΚΟ κ.λπ., δέν σκέφτηκαν νά στείλουν έναν μηχανικό, έναν άρχαιολόγο, έναν ύπάλληλο, έναν ίερέα, όποιονδήποτε, νά πάει έπί τόπου καί νά φέρει αύθεντικές πληροφορίες; Καί τήν οίκονομική δυνατότητα είχαν καί κατάλληλο προσωπικό διέθεταν — τά περισσότερα τουλάχιστον.

Δέν τό έκαναν. "Αν τό είχαν κάνει ΔΕΝ ΘΑ ΠΡΟΕΒΑΙΝΑΝ στίς διαμαρτυρίες. Διότι ΔΕΝ ΘΑ ΥΠΗΡΧΕ ΛΟΓΟΣ. Αύτή, δυστυχώς, είναι ή ΑΛΗΘΕΙΑ.

Δέν θά διατύπωνε, π.χ., κακώς πληροφορημένη, ή 'Ακαδημία 'Αθηνών ψήφισμα «καταγγέλλουσα, στήν παγκόσμια κοινή γνώμη, ώς παράνομη τήν **καταστροφή τού ίστορικού** ναού τού 'Αγίου Γεωργίου, **λατρευτικού χώρου** τής έλληνικής μειονότητας τής Κωνσταντινουπόλεως, πού έρχεται σέ **κατάφωρη άντίθεση** πρός τίς διεθνείς συνθήκες πού **κατοχυρώνουν τό δικαίωμα** τής θρησκευτικής λατρείας καί άπαγορεύουν τήν **προσβολή** τής θρησκευτικής συνειδήσεως...». («Καθημερινή», 22.6.85).

Καί δέν θά διαμαρτυρόταν, άσφαλώς, τό έλληνικό τμήμα τής ΟΥΝΕΣΚΟ — κακώς έπίσης καί άτελώς πληροφορημένο — πρός τίς άλλες άντιπροσωπείες καί τά πνευματικά ίδρύματα, γιά τούς ίδιους περίπου λόγους. Ούτε καί τό κόμμα τής άξιωματικής άντιπολίτευσης θά παρασυρόταν νά έκφράσει «τήν έντονη άποδοκιμασία του γιά τήν ένέργεια αύτή — τήν "κατεδάφιση" — πού άποτελεί **πρόκληση** πρός τά έθνικά καί θρησκευτικά αίσθήματα τών 'Ελλήνων...». (Τί νά κάνει, όμως; 'Αναγκάσθηκε νά «προσαρμοσθεί». Τό θέμα τής «κατεδάφισης» είχε γίνει ήδη προεκλογικό «λάβαρο»...). Καί πάρα πολλά άλλα δέν θά συνέβαιναν.

Διότι **ούτε ή έκκλησία κατεδαφίστηκε** (ένα τμήμα της μόνο άποκόπηκε, περίπου τό 1/4 τού μήκους, πού «έβγαινε» 7 μέτρα μέσα στόν **κεντρικό** πολυσύχναστο δρόμο). **Ούτε τό δικαίωμα τής θρησκευτικής λατρείας καταργήθηκε** (ή έκκλησία δέν σταμάτησε νά λειτουργεί **ούτε μιά Κυριακή**, όπως είπαν στόν γράφοντα ή καντηλανάφτισσα καί άλλοι όμογενείς, χάρη στόν τρόπο πού έφάρμοσε ή δημοτική άρχή γιά τήν άποκοπή τού τμήματος).

Σπεύδω νά πώ άκόμη κάτι: "Αν είμαστον έμείς καί είχαμε ένα τζαμί ή μιάν έβραϊκή συναγωγή ή ένα ναό... βουδιστών (μάλλον δέν έχουμε άπό τούς τελευταίους) πού νά «βγαίνει» τόσα μέτρα μέσα σέ κεντρικό πολυσύχναστο δρόμο, θά τόν είχαμε «κόψει» άπό χρόνια, χωρίς πολλές κουβέντες.

*

"Ας δούμε, όμως, τά πράγματα άπό κοντά:

1. 'Από τίς φωτογραφίες πού δημοσιεύονται καί άπό τό πρόχειρο σχέδιο πού συνέταξε ό γράφων, προκύπτει ότι ό «περίφημος», «ίστορικός» αύτός ναός είναι μιά **ξύλινη**, άπλή φτωχική έκκλησία χωριού, πολύ άπλή, πολύ φτωχική καί πολύ άτεχνη. Χωρίς άρχιτεκτονική καί καλλιτεχνική άξία. Χτίστηκε (ή μάλλον άναγέρθηκε, γιατί είναι κυρίως ξύλινη) τόν περασμένο αίώνα άπό τούς «μποαξεβάνηδες» — δηλαδή τούς περιβολάρηδες — τού Μακροχωριού.

2. Είναι όλη ξύλινη πλήν τού έξωτερικού, πρός τό δρόμο, τοίχου. Πλευρικοί τοίχοι, ίερό, όροφή, όλα άπό ξύλο. Τό δάπεδο είναι άπό μαρμάρινες άσπρες πλάκες, χωρίς σχέδιο, καμιάν αίσθητική. Καμιά τοιχογραφία στό έσωτερικό, όπως σημειώθηκε ήδη. Μερικές άτεχνες ξύλινες κολόνες καί ένας έπίσης άτεχνος καί κακόσχημος άμβωνας. Μόνο τό σκαλιστό «τέμπλο» είναι καλό καί βρίσκεται πάντα στή θέση του μαζί μέ τό «ίερό».

Τό πιό... άξιοσημείωτο γεγονός πού συνέβη στήν έκκλησία αύτή, άπό ό,τι διαβάσαμε στόν άθηναϊκό Τύπο, είναι, νομίζω, ή... βάφτιση, στίς άρχές τού αίώνα, τής έξαίρετης Πολίτισσας ήθοποιού κυρίας 'Ελένης Χαλκούση. Καί, βέβαια, ή βάφτιση τής συγγραφέως κυρίας Μαρίας 'Ιορδανίδου, τής έγγονής τής άξέχαστης «Λωξάντρας», έκεί, άσφαλώς, θά έγινε καί αύτή...

3. "Οταν έγινε ή έκκλησία, δέν ύπήρχε ρυμοτομικό σχέδιο στό χωριό. Δέν ύπάρχουν στά χωριά τέτοια πράγματα. 'Αργότερα, μέ τά χρόνια, τό μικρό χωριό τών περβολαραίων καί τών φαράδων (πού έπικοινωνούσε μέ τήν Πόλη κυρίως άπό τή θάλασσα, μέ τό βαποράκι, όπως μάς διηγείται στή «Λωξάντρα» ή κ. Μαρία 'Ιορδανίδου) μεγάλωσε, αύξήθηκε ό πληθυσμός του, έγινε προάστιο τής Πόλης, άπόκτησε ρυμοτομικό σχέδιο, ό κεντρικός έμπορικός δρόμος, ή όδός ISTASYON, ήταν αύτός πού περνούσε έμπρός άπό τήν έκκλησία.

Τό ρυμοτομικό σχέδιο έγινε τό 1946. 'Από τότε τά κτίρια στό δρόμο αύτό χτίζονται στήν καθορισμένη οίκοδομική γραμμή. "Οπως δείχνουν οί φωτογραφίες, τά πολυώροφα κτίρια πού έχουν κτισθεί άπό τή μιά καί τήν άλλη πλευρά τής έκκλησίας, είναι 20 - 25 έτών περίπου, τής δεκαετίας τού '60. (Φαίνεται άπό τίς προσόψεις τους).

4. "Ηταν τόσο γνωστό, άπό χρόνια, στήν έλληνική Κοινότητα τού Μακροχωριού, άλλά καί γενικότερα στήν όμογένεια, ότι ή έκκλησία θά «κοπεί» σύμφωνα μέ τό δρόμο, ώστε ή Κοινότητα είχε άγοράσει, πρίν άπό πολλά χρόνια, πίσω άπό τό οίκόπεδο όπου βρίσκεται ή έκκλησία, **τρία άλλα οίκόπεδα συνεχόμενα**, μέ πρόσοψη στόν παράλληλο δρόμο, ώστε νά μεταφερθεί έκεί, άργότερα, ή έκκλησία καί νά χτιστεί πέτρινη (δηλαδή μπετόν άρμέ) καί μεγαλοπρεπής, όπως λογάριαζαν.

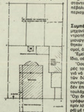

Σχηματική παράσταση τής έκκλησίας τού 'Αγ. Γεωργίου στό Μακροχώρι καί τού τμήματος πού «έβγαινε» στό δρόμο.
Κλίμακα ένδεικτική 1:250

5. Τί έκανε ή δημοτική άρχή τής περιοχής; Κοινοποίησε άπό τόν 'Ιανουάριο τού 1985, μέ τό έγγραφο 8209/16.1.1985, τήν άπόφαση ότι θά κατεδαφιστεί τό προεξέχον τμήμα τής έκκλησίας. Τό έγγραφο παρέλαβε στίς 25.1.1985 ό κ. Π. Παναγιωτίδης ή Παγιονώτης (είναι λίγο δυσανάγνωστο τό όνομα). Μέ τό ίδιο έγγραφο είδοποιείται ή Κοινότητα νά είσπράξει τό έπιδικασθέν καί κατατεθέν ποσόν λιρών Τουρκίας 20.265.000 (δηλαδή περίπου 7.000.000 δρχ.) άποζημίωση τού τμήματος 251 $μ^2$ πού άπαλλοτριώθηκε ύπέρ τού Δήμου (αύτό πού «έμπαινε» μέσα στό δρόμο).

'Αφού πέρασαν 5 μήνες περίπου καί άφού έν τώ μεταξύ είχαν κατεδαφιστεί στήν ίδια περιοχή, έν μέρει ή έν όλω, 200 άλλες (τουρκικές κατά τό πλείστον) ίδιοκτησίες μέ δαπάνες τών ίδιοκτητών (άνάμεσά τους καί ό περίβολος μέ βοηθητικά κτίσματα τού τζαμιού καί τού τούρκικου νεκροταφείου) έστειλε ό Δήμος, στίς άρχές 'Ιουνίου, συνεργείο καί έκτισε μέσα στήν έκκλησία, σέ άπόσταση 7 μέτρων άπό τόν έξωτερικό τοίχο, στήν εύθυγραμμία τής οίκοδομικής γραμμής, έναν **νέο** τοίχο, **όμοιο** στήν έξωτερική έμφάνιση μέ τόν παλιό.

'Ο ναός άπό 24 Χ 12 πού ήταν, έγινε 17 Χ 12 μ. 'Υπερκαλύπτει τίς άνάγκες τής «ρωμαίικης» κοινότητας τού Μακροχωριού. Καί δέν άλλαξε μορφή.

Θά πρέπει νά σημειωθεί, ότι οί Τούρκοι άναγκάσθηκαν **πρόσφατα**, νά κατεδαφίσουν **άπό τά θεμέλια** δικό τους ναό, **όλόκληρο τζαμί**, σέ άλλο προάστιο τής Κωνσταντινούπολης, τό YENIBOSNA, διότι τό έπέβαλαν οί πολεοδομικές άνάγκες τής περιοχής.

*

Συμπέρασμα: Αίσθάνεται, ό γράφων, άμηχανία καί — γιατί νά μήν είπωθεί; — ντροπή! Γιά τό **πελώριο** θέμα πού δημιουργήθηκε **χωρίς λόγο**. Καί παρασύρθηκαν τόσα 'Ιδρύματα, τόσοι 'Οργανισμοί, άπό κακή πληροφόρηση.

'Εμείς θά είχαμε κάνει **τουλάχιστον** τό ίδιο, σέ άνάλογη περίπτωση, άπό χρόνια.

"Οσοι έπιθυμούν (καί άπό τίς δύο πλευρές τού Αίγαίου) νά βρίσκουν άφορμές γιά νά δημιουργούν ένταση στίς σχέσεις τών δύο χωρών (ό γράφων, μαζί μέ τή συντριπτική πλειοψηφία τών δύο λαών, δέν έπιθυμεί) θά πρέπει νά «διαλέγουν», τουλάχιστον, άφορμές πού νά «στέκουν». "Οχι όπως αύτήν (γιά τήν όποία έκανε ό γράφων τό ταξίδι) ούτε σάν τήν άλλη, πρίν λίγες μέρες (άπό τήν τουρκική πλευρά) μέ τό άνεκδιήγητο «διάβημα» πού έγινε στόν "Ελληνα πρεσβευτή στήν "Αγκυρα, γιά νά παύσει τό προξενείο μας τής Πόλης νά χρησιμοποιεί στήν έσωτερική του άλληλογραφία καί στήν έλληνική άπόδοση τού τίτλου του, τήν όνομασία «Κωνσταντινούπολις». Φαίνεται ότι ό «μανδαρίνος» πού είχε τήν «έμπνευση» τού διαβήματος, μισή χιλιετηρίδα άπό τήν άλωση τής Πόλης καί μισόν αίώνα μετά τόν 'Ατατούρκ, θά θεώρησε ότι ή χρησιμοποίηση τής βυζαντινής όνομασίας άποτελεί... άμφισβήτηση τών κυριαρχικών δικαιωμάτων' τής Τουρκίας στήν 'Ισταμπούλ.

Πού είσαι **Κεμάλ 'Ατατούρκ** καί πού είσαι **Λευτέρη Βενιζέλο**, νά άρπάξετε άπό ένα «φραγγέλιο» καί νά «έκδιώξετε» όλους αύτούς πού, ήθελημένα ή άθέλητα, έμποδίζουν τήν είρηνική προσέγγιση καί τή φιλία τών δύο γειτονικών λαών.

'Ανδρέας Πολιτάκης
Πολιτικός Μηχανικός
'Ιδρυτής καί Γραμματέας τού «Βραβείου Ειρήνης καί Φιλίας 'Αμπντί 'Ιπεκτσί»

Διάβασε τό γράμμα αὐτό καί μετά την απάντηση

5

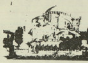

Εὐθυγράμμιση ἤ κατεδάφιση;

Τοῦ κ. ΑΛΚΗ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑ ἀνταποκριτοῦ τοῦ ΑΠΕ στήν Τουρκία

῞Ενα δημοσίευμα τοῦ κ. Α. Πολιτάκη μέ τίτλο «῾Η ἄλλη ἄποψη» γιά τό ναό τοῦ ῞Αγ. Γεωργίου στό Μακροχώρι, ἔφερε στά γραφεία μας μιά σειρά ἀντιδράσεων. Στό προηγούμενο τεῦχος δημοσιεύσαμε τό κείμενο ἀπαντήσεως τῆς κ. Νίκης Μασούρα. Συνεχίζουμε σήμερα, καθώς τό ὑποσχεθήκαμε μέ τήν ἀπάντηση τοῦ κ. ῎Αλκη Κούρκουλα δημοσιογράφου, ἀνταποκριτοῦ τοῦ ᾿Αθηναϊκοῦ Πρακτορείου Εἰδήσεων στήν ῎Αγκυρα.

῞Οπως μᾶς πληροφόρησε ὁ κ. Πολιτάκης ἀναχωρεῖ γιά τήν Κωνσταντινούπολη προκειμένου νά κάνει ἐπιτόπια ἔρευνα τοῦ θέματος σέ ἐπαφή μέ παράγοντες τοῦ Πατριαρχείου καί τῆς ῾Ελληνικῆς ῾Ομογένειας.

Τό κείμενο τοῦ κ. Κούρκουλα ἔχει ὡς ἑξῆς:

Η «ἄλλη ὄψη τοῦ θέματος» σχετικά μέ τήν κατεδάφιση τοῦ ναοῦ τοῦ ῞Αγ. Γεωργίου στό Μακροχώρι, πού ἀνέλαβε νά παρουσιάσει ὁ συνεργάτης σας κος Πολιτάκης (τεῦχος 555 τοῦ περιοδικοῦ σας) δέν εἶναι «ἄλλη ὄψη» ἀπό τήν ὄψιμη τουρκική θέση γιά τό θέμα.

Τά συγκεκριμένα περιστατικά πού μετέδωσε μέ ἀκρίβεια ὁ γράφων «ἀπευθείας» ἀπό τήν Κων/πολη δέν διαψεύδονται ἀπό τήν ἔρευνα πού πραγματοποίησε (ποῦ ἄραγε;) ὁ συνεργάτης σας.

῎Αν ὁ κος Πολιτάκης, μαζί μέ τό τουρκικό ΥΠΕΞ, θέλει νά ὀνομάσει «εὐθυγράμμιση» ἤ «μετατόπιση τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου» τήν κατεδάφιση τοῦ ἑνός τρίτου (1/3) τοῦ ναοῦ, δέν ἔχω ἀντίρρηση. Τότε ὅμως θά πρέπει νά λέμε «κόντυμα» τόν ἀποκεφαλισμό, «σύμπτυξη» τόν ἀκρωτηριασμό, κ.ο.κ., γιά νά ἐμπλουτίσουμε ἔτσι τή γλώσσα μας καί τήν παιδεία μας μέ μιά ἀκόμη ὀφειλή στίς κατά Πολιτάκη ὀφειλές τῆς παιδείας μας στούς «Τούρκους» (sic).

῾Ο κος Πολιτάκης χρησιμοποιεῖ ἕνα μικρό ἀπόσπασμα (ὄχι ὁλοκληρωμένο) ἀπό τήν ἐφημερίδα «᾿Ηχώ» τῆς Κων/πολης γιά νά στηρίξει τήν ἄποψη ὅτι «ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση οἱ ὁμογενεῖς συνομιλητές του ἔδειξαν ἔκπληξη γιά τήν ἔκταση πού εἶχε πάρει τό θέμα» καί γιά νά εἰσαγάγει μιά δῆθεν πρόταση γιά τή μεταφορά τοῦ ναοῦ. Γιά τή «μεταφορά» θά ἐπανέλθω ἀμέσως, ἄς δοῦμε ὅμως πρῶτα τί ἀκριβῶς γράφει ἡ «᾿Ηχώ»:

«Μέ ἀγωνία σύσσωμη ἡ κοινότητά μας καί ἰδιαίτερα οἱ ἐνορίτες τῆς Κοινότητας Μπακίρκιοι (Μακροχώρι) ἀναμένουν τήν ἔκβαση τῶν ἐξελίξεων σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τῆς κατεδάφισης τμήματος τοῦ μοναδικοῦ κοινοτικοῦ ναοῦ τοῦ ῞Αγ. Γεωργίου» 28/5 (στήν πρώτη σελίδα).

Στίς 27.5.1985 ἡ «᾿Ηχώ», πού ἐπί σχεδόν ἕνα μήνα εἶχε τό θέμα στήν πρώτη της σελίδα, ἔγραφε:

«῾Ο ραδιοφωνικός σταθμός τῆς ΕΡΤ-1 ἀποκάλυψε τά διαδραματιζόμενα στήν Κοινότητα τοῦ Μπακίρκιοι, συγκεκριμένα τίς διαδικασίες γιά τήν κατεδάφιση τμήματος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ῞Αγ. Γεωργίου, καί τά διαβήματα πού γίνονταν γιά τήν ἀποτροπή τῆς ἐνέργειας. ῾Ο ἑλληνικός ραδιοσταθμός μετέδωσε τήν παρακάτω ἀνταπόκριση τοῦ συνεργάτη του ῎Αλκη Κούρκουλα».»

Σ' ὅλο τό διάστημα πού ἦταν γνωστή στήν ὁμογένεια ἡ ἀπειλή σέ βάρος τοῦ ναοῦ, οἱ τουρκικές ἀρχές διαβεβαίωναν τό ἑλληνικό προξενεῖο πώς ὁ ναός δέν θά θιγεῖ. ῞Οταν, παρά τίς διαβεβαιώσεις, ἄρχισαν οἱ ἐργασίες τῆς κατεδάφισης καί ἡ ἑλληνική πλευρά διαμαρτυρήθηκε ἔντονα (τί ἄλλο θά ἔπρεπε νά κάνει;) καί πάλι οἱ τουρκικές ἀρχές (νομάρχης, ΥΠΕΞ στήν ῎Αγκυρα, τουρκική πρεσβεία στήν ᾿Αθήνα), διαβεβαίωναν πώς ὁ ναός δέν θά θιγεῖ. Παρά τή δεύτερη φάση τῶν διαβεβαιώσεων καί μετά ἀπό ὀλιγοήμερη διακοπή τῶν ἐργασιῶν, ὁ ναός τελικά κατεδαφίστηκε στίς 13 ᾿Ιουνίου.

Σέ καμιά περίπτωση, οὔτε στίς ἀνακοινώσεις τοῦ τουρκικοῦ ΥΠΕΞ, οὔτε στίς ἀπαντήσεις στά ἑλληνικά διαβήματα, δέν ἀκούσθηκε τό παραμικρό γιά τή μεταφορά τοῦ ναοῦ. ῎Αν παρ' ὅλα αὐτά οἱ τουρκικές ἀρχές εἶχαν τήν πρόθεση νά μεταφέρουν τό ναό, γιατί δέν τό ἔκαναν; Σέ τί τούς χρειαζόταν ἡ ἔγκριση τοῦ κυρίου Χρυσανθόπουλου;

῎Αν ὁ κος Πολιτάκης διάβαζε καλόπιστα τήν «᾿Ηχώ», θά εἶχε διαπιστώσει μόνος του πώς δέν ὑπῆρχε καμία σοβαρότητα στά περί μεταφορᾶς τοῦ ναοῦ. ῎Ας μᾶς ἐξηγήσει τώρα ὅμως (ὡς μηχανικός) πώς «μπορεῖ νά ἐφαρμοσθεῖ ἀκόμα ἡ λύση αὐτή» (ἡ μεταφορά τοῦ κατεδαφισμένου ναοῦ), ὅπως γράφει στό περιοδικό σας.

῎Ας μᾶς ἐξηγήσει ἀκόμα ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ «ἀντικειμενικοί ρυμοτομικοί» λόγοι πού ἐπέβαλαν τήν κατεδάφιση. Τά ρυμοτομικά πού μοῦ ἔδειξε ὁ δήμαρχος τοῦ Μακροχωρίου κος Eksi προβλέπουν τή δημιουργία μεγάλου πεζόδρομου (καί ὄχι κυκλοφοριακῆς ἀρτηρίας) στή θέση τῆς ἐκκλησίας. Δέν θά μποροῦσε ἄραγε νά περιορισθεῖ γιά μερικά μέτρα ὁ πεζόδρομος στό σημεῖο αὐτό;

᾿Ακόμα πώς εἶναι δυνατόν νά ἐπικαλούμαστε «ρυμοτομικούς λόγους» ὅταν πρόκειται νά θίξουμε μιά ἐκκλησία πού προστατεύεται ἀπό τή Συμφωνία τῆς Λωζάνης, γιά νά μή μιλήσουμε γιά τόν τουρκικό νόμο πού τήν εἶχε ἀνακηρύξει «διατηρητέο μνημεῖο».

῾Η ἀνακοίνωση τῆς Ν.Δ. ὅπως μεταδόθηκε ἀπό τήν ΕΡΤ-1 στίς 29.5.1985, λέει τό ἑξῆς: «Παρά τίς ἑλληνικές προειδοποιήσεις, οἱ τουρκικές ἀρχές προχώρησαν στήν κατεδάφιση τοῦ ναοῦ καί τό ἔπραξαν τήν 29.5.1985, ἐπέτειο τῆς ἁλώσεως... Τό ἔπραξαν κατά παράβαση τῶν διεθνῶν συνθηκῶν, ἐπιδεικνύοντας περιφρόνηση γιά τά αἰσθήματα τῶν ῾Ελλήνων, καί μάλιστα τήν ἑπομένη τῶν δηλώσεων τοῦ Τούρκου πρωθυπουργοῦ ὑπέρ ἑνός ἑλληνοτουρκικοῦ διαλόγου... ᾿Αποδοκιμάζουμε ἔντονα τήν ἐνέργεια πού τή θεωροῦμε περιττή καί ἐπικίνδυνη πρόκληση καί καταγγέλλουμε τήν τουρκική κυβέρνηση ἐνώπιον τῆς διεθνοῦς κοινῆς γνώμης». Αὐτά ἔλεγε ἡ ἀξιωματική ἀντιπολίτευση, ἐνῶ ἡ κυβέρνηση ἔκανε αὐτό πού ἦταν ὑποχρεωμένη νά κάνει ἡ κάθε ὑπεύθυνη ἑλληνική κυβέρνηση. Ποῦ βλέπει λοιπόν ὁ κος Πολιτάκης «τήν πολιτική ἐκμετάλλευση καί τή διέγερση τοῦ ἐθνικιστικοῦ σέ συνδυασμό μέ τό θρησκευτικό αἴσθημα τῶν ῾Ελλήνων;

Μετά ἀπό ὅλα αὐτά ἀναρωτιέμαι τί νόημα ἔχει ἡ εἰσαγωγή τῆς «ἔρευνας» τοῦ κου Πολιτάκη περί ἔλλειψης ἀνταποκριτῶν στήν Τουρκία (1) καί κυρίως τό (ἀληθινά θρασύ) συμπέρασμά του: «῎Αν εἴχαμε ἀνταποκριτές στή γειτονική χώρα δέν θά εἶχε δημιουργηθεῖ ἡ σύγχυση καί ἡ ὑπερβολή γύρω ἀπό τήν ἐκκλησία τοῦ ῞Αγ. Γεωργίου».

῎Αν βέβαια ἐννοεῖ πώς θά ἔπρεπε νά ἔχουμε στήν Τουρκία ἀνταποκριτές διατεθειμένους νά ὑποστηρίξουν αὐτά πού ὁ ἴδιος θέλει νά πιστεύει σέ πεῖσμα τῶν γεγονότων, τότε δέν θά προσέφεραν καμία ὑπηρεσία οὔτε στή δημοσιογραφία οὔτε, πολύ περισσότερο, στήν ἑλληνοτουρκική φιλία.

Θά παρακαλέσω τόν κο Πολιτάκη νά ἐπισκεφθεῖ αὐτό πού ἀπέμεινε ἀπό τόν ῞Αγ. Γεώργιο καί νά μᾶς πληροφορήσει ὑπεύθυνα (ὡς μηχανικός) ἄν ὁ τοῖχος πού βιαστικά ἔκτισαν οἱ τουρκικές ἀρχές γιά νά στηρίξουν τό ἐναπομεῖναν τμῆμα τοῦ ναοῦ μπορεῖ νά ἀντέξει.

῾Η τεχνική πραγματογνωμοσύνη πού ἐγώ ἔχω ὑπόψη μου προειδοποιεῖ πώς ἡ ἐκκλησία, ἔτσι πού κατάντησε, «κινδυνεύει νά καταρρεύσει ὄχι μόνο ἀπό μικρή σεισμική δόνηση, ἀλλά καί ἀπό δυνατό φύσημα τοῦ ἀνέμου» (βλέπε σχετικά καί «᾿Ηχώ» 30.5.1985, σελίς 6η).

Τί μένει λοιπόν ἀπό τήν «ἔρευνα» τοῦ κου Πολιτάκη πού δημοσιεύσατε στό περιοδικό σας; Μένουν οἱ πεποιθήσεις του γιά τίς ἀρετές τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας, τά περί «ἀνεξιθρησκείας» καί τά περί τῆς τύχης τῶν μεγάλων μνημείων. Οἱ «ἔρευνες» σάν αὐτή τοῦ κου Πολιτάκη ἀσφαλῶς δέν διευκολύνουν τό ἔργο τους, ἀλλά ἀντίθετα ἐνισχύουν τίς ἰσοπεδωτικές τάσεις πού δυστυχῶς σήμερα κυριαρχοῦν στήν Τουρκία. Πολλοί Τοῦρκοι φίλοι μας (ἐπιστήμονες, ἐπιχειρηματίες, κ.λπ.) εἶδαν μέ θλίψη καί ἀγανάκτηση τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἀντιμετώπισαν οἱ τουρκικές ἀρχές τό θέμα τοῦ ῞Αγ. Γεωργίου.

Τέλος, δέν νομίζω πώς ή ανακίνηση τού θέματος τών μεγάλων χριστιανικών έκκλησιών βοηθάει τήν έλληνοτουρκική φιλία σήμερα. Άφού όμως ό κος Πολιτάκης θέλει νά κάνει βαρύγδουπες δηλώσεις, τόν παρακαλώ νά μάς ένημερώσει γιά τήν τύχη τών έξής έκκλησιών:

Μονή Στουδίου, Άγ. Ίωάννης έν Τρούλω, Σέργιος καί Βάκχος, Άγιοι Θεόδωροι, Θεοτόκος Κυριώτισσα, Παντοκράτωρ, Άγιος Σωτήρ Παντεπόπτης, Πανάχραντος Θεοτόκος, Θεοτόκος Παμακάριστος, Άγία Θεοδοσία, Άγιοι Κάπρος καί Παπύλος, Μονή τής Άγίας Αίκατερίνης, Παναγία Καμαριώτισσα, Παναγία τής Παραμυθιάς.

Ό κατάλογος είναι πρόχειρος καί δέν άφορά παρά μόνο έκκλησίες τής Κωνσταντινούπολης.

Εύχαριστώ γιά τή φιλοξενία

Άλκης Κούρκουλας
Άνταποκριτής τού ΑΠΕ στήν Τουρκία
BBA BASIN SARAYI
CAGALOGLU — ISTANBUL

(1) Θά έπρεπε νά ξέρει ό κος Πολιτάκης, άθλοθέτης βραβείου μέ βαρύγδουπο δημοσιογραφικό όνομα, πώς στήν Τουρκία, άντίθετα μέ τό ό,τι συμβαίνει στήν Έλλάδα, δέν ύπάρχουν έν γένει ξένοι άνταποκριτές. Στήν Έλλάδα έχουμε πάνω άπό 200, ένώ στήν Τουρκία δέν ξεπερνούν τούς 7 ή 8 καί άνάμεσά τους δέν ύπάρχει κανένας Άμερικάνος δημοσιογράφος. Στήν Τουρκία, έκτός άπό τή «δεδομένη άνεξιθρησκεία», έχουμε καί όρισμένα άλλα δεδομένα, ίδεολογικά καί τεχνικά, πού κάνουν τή ζωή καί τή δουλειά τών ξένων άνταποκριτών ίδιαίτερα δύσκολη.

Β. Σχετικά μέ τήν ἐκκλησία τοῦ 'Αγ. Γεωργίου

Ὅπως σωστά σημείωσε ἡ σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ στό περασμένο τεῦχος, ἀναχωρῶ γιά τήν Κωνσταντινούπολη γιά νά δῶ ὁ ἴδιος ἐπί τόπου (καί μέ τήν ἰδιότητα τοῦ μηχανικοῦ) τό θέμα τῆς μερικῆς κατεδάφισης τῆς ἐκκλησίας. Θά ὑπάρξει λεπτομερής ἔκθεση μέ φωτογραφίες μετά τήν ἐπιστροφή μου καί μετά τίς «διακοπές» τῶν «ΠΘ».

Θά ἀσχοληθῶ, ὅμως, ἀπό τώρα, μέ πολύ μεγάλη συντομία, μέ ὁρισμένα μόνο σημεῖα τοῦ κειμένου τοῦ δευτέρου ἐπιστολογράφου σας κ. Α. Κούρκουλα, γιά τά ὁποῖα δέν χρειάζεται νά... πάω στήν Πόλη.

Ὁ κ. Κούρκουλας, σέ ἀντίθεση μέ τήν κ. Μασούρα, δηλώνει ἀμέσως ὅτι εἶναι **«ἀνταποκριτής τοῦ ΑΠΕ στήν Κωνσταντινούπολη»**. Καί ἔχει τό λόγο του: **Ὅλη αὐτή ἡ σύγχυση καί ἡ ὑπερβολή γύρω ἀπό τήν κατεδάφιση τμήματος τῆς ἐκκλησίας τοῦ 'Αγίου Γεωργίου στό Μακροχώρι ὀφείλεται στίς δικές του καί μόνο ἀνταποκρίσεις. Αὐτό ἀποκαλύπτει μέ τήν ἐπιστολή του.**

Αἰσθάνεται, συνεπῶς, τήν ἀνάγκη νά ἀπολογηθεῖ καί νά δικαιολογήσει, ὅπως - ὅπως, τίς «ἀνταποκρίσεις» πού ἔστειλε.

Ὁ ἀνταποκριτής τοῦ ΑΠΕ στήν Κωνσταντινούπολη εἶναι ἄρα ὑπεύθυνος γιά τήν ἔκταση πού πῆρε προεκλογικά — ἀλλά καί μετεκλογικά — τό θέμα (καί ἀναρωτιέται κανείς ἄν αὐτή ἡ ΕΞΑΛΛΗ ὑπερβολή ὀφείλεται μόνο σέ δική του πρωτοβουλία καί ἔμπνευση), γιά τίς ἀνακρίβειες, τίς παραλείψεις, τίς ἀποσιωπήσεις πού ἔγιναν. 'Αναφέρονται ἐντελῶς **ἐνδεικτικά:**

1. Παρέλειψε νά πεῖ ὅτι πρόκειται γιά μιά ἁπλή ἐκκλησία **χωριοῦ**, τοῦ **περασμένου** (μόλις) αἰώνα, μέ «δίριχτη» (δικλινή) κεραμοσκεπή στέγη. Ὅλοι ἐδῶ νομίσαμε διαβάζοντας ἤ ἀκούγοντας τίς περιγραφές ὅτι κατεδαφίστηκε κάποιος βυζαντινός ναός - μνημεῖο ἤ μιά ἀπό τίς μεγάλες ἐκκλησίες τῆς Πόλης, ὅπως ἡ 'Αγία Τριάδα, ἡ Παναγία, ἡ Εὐαγγελίστρια, οἱ Ἅγιοι Κων/νος καί 'Ελένη κ.λπ.

2. Παρέλειψε ἤ ἀπέφυγε νά πεῖ ὅτι κατεδαφίστηκαν καί 200 ἀκόμη **τούρκικες** ἰδιοκτησίες στόν ἴδιο δρόμο γιά τόν ἴδιο λόγο («ἔβγαιναν» ἔξω ἀπό τήν οἰκοδομική γραμμή). Καί ὅμως, αὐτή τήν πληροφορία ἔγραψε καί ἡ ἑλληνόφωνη ἐφημερίδα «ΗΧΩ» τῆς Κων/πολης στό φύλλο τῆς 29.5.85.

3. Παρέλειψε νά πεῖ ὅτι ὁ δῆμος τῆς περιοχῆς κατέθεσε ἀμέσως σημαντικό ποσό στήν τράπεζα (20.000.000 λίρες λένε οἱ ὁμογενεῖς καί λένε ὅτι εἶναι μεγαλύτερο τοῦ ἀπαιτουμένου) γιά τήν ἄμεση ἐσωτερική ἐπισκευή τῆς ἐκκλησίας.

4. Παρέλειψε νά πεῖ ἐγκαίρως ὅτι οἱ Τοῦρκοι (ὁ δῆμος) ἔχτισε πρίν τήν κατεδάφιση τοῦ τμήματος τόν ἐξωτερικό τοῖχο στή νέα του θέση πάνω στήν εὐθυγραμμία τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς καί μέ τή μορφή πού εἶχε. Καί ὅταν ἀναγκάστηκε νά τό πεῖ σημείωσε ὅτι «ὁ τοῖχος θά πέσει μέ... ἀσθενή σεισμό ἤ... ἰσχυρό φύσημα ἀνέμου». Γιά νά γράφουν τίτλους οἱ ἀθηναϊκές ἐφημερίδες καί νά μεταβάλονται οἱ ἐκφωνήτριες τῶν ΕΡΤ σέ... εἰδικούς τῆς «ἀντοχῆς ὑλικῶν».

5. Παρέλειψε νά πληροφορήσει τούς συμπατριῶτες του ὅτι ἡ νέα οἰκοδομική γραμμή εἶχε διαμορφωθεῖ ἀπό χρόνια (φαίνονται χτισμένα πολυόροφα κτίρια στή φωτογραφία) καί ὅτι ἀργά ἤ γρήγορα τά κτίσματα πού «ἔβγαιναν» ἔξω ἀπό τήν οἰκοδομική γραμμή θά ἔπρεπε νά εὐθυγραμμισθοῦν.

6. Παρέλειψε νά τονίσει ὅτι τό τμῆμα πού κατεδαφίστηκε ἦταν ὁ πρόναος (εἴσοδος) μέ τό γυναικωνίτη ἀπό πάνω καί **ὄχι τό ἱερό**. Ὅτι, δηλαδή, τό ἀπομένον τμῆμα 17 χ 12 μέτρα (πρίν ἦταν 24 χ 12 μέτρα — δέν ἔδωσε ὁ κ. Α.Κ. **ποτέ** διαστάσεις) **μποροῦσε** νά λειτουργήσει, ἀφοῦ τό **ἱερό εἶναι ἀνέπαφο.** ('Αντιπαρέρχομαι τό θλιβερό... «εὐφυολόγημα» στήν «ἀπολογία» πού δημοσιεύσατε ὅτι «ἄν τήν κατεδάφιση τοῦ 1/3 τοῦ ναοῦ τήν ὀνομάσουμε — κατά τόν κ. Πολιτάκη — «εὐθυγράμμιση», τότε θά ἔπρεπε νά λέμε «κόντυμα» τόν ἀποκεφαλισμό, «σύμπτυξη» τόν ἀκρωτηριασμό κ.λπ.». «'Υποδειγματικό» χιοῦμορ. 'Εν πάσῃ περιπτώσει, στήν περίπτωσή μας τό «κεφάλι», δηλαδή τό ἱερό, εἶναι στή θέση του).

★

Στό κείμενο τοῦ γράφοντος πού δημοσιεύθηκε στά «ΠΘ» στίς 28 'Ιουνίου, δέν ἀναφέρεται ὅτι «δέν ὑπάρχει θέμα». Αὐτό πού τονίζεται εἶναι ὅτι δημιουργήθηκε **ὑπερβολικό θέμα**, δυσανάλογο μέ τό περιστατικό. Καί ὅτι ὑπῆρξε σύγχυση. 'Ακόμη καί ὁ ὑπότιτλος τοῦ δημοσιεύματος («Πολύς θόρυβος γιά τό τίποτε»), καθώς καί ἡ μικρή εἰσαγωγή στό κυρίως κείμενο, δέν εἶναι τοῦ γράφοντος, ὅπως γνωρίζει ἡ σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ.

'Επίσης **σαφέστατα** ἀναφέρεται στό κείμενο ὅτι **«ὁ γράφων σκέφθηκε, μετά τό θόρυβο πού δημιουργήθηκε, νά κάνει μιά μικρή ἔρευνα καί νά ζητήσει πληροφορίες ἀπό ἔγκριτους ὁμογενεῖς στήν Κωνσταντινούπολη».**

Πράγματι ζήτησα τηλεφωνικῶς πληροφορίες (ξόδεψα ἕνα ἀρκετά σημαντικό ποσό σέ ἀλλεπάλληλα τηλεφωνήματα) ἀπό 4 φίλους ὁμογενεῖς: ἕναν Πολιτικό Μηχανικό, ἕναν Οἰκονομολόγο, ἕναν Ἔμπορο καί ἕναν Συγγραφέα - Μεταφραστή. 'Επειδή δέν εἶχα ζητήσει τήν ἄδειά τους, δέν καταχώρησα τά ὀνόματά τους. Τά ἔδωσα, ὅμως, τά ὀνόματα, μαζί μέ τά τηλέφωνά τους στή διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ γιά ὅποιον θά ἐνδιαφερόταν. (Τά ἔχει καί τώρα ἡ διεύθυνση).

'Ενῶ, λοιπόν, ὑπάρχει ἡ παραπάνω περικοπή καί εἶναι ἑπομένως γνωστή ἡ πηγή τῶν πληροφοριῶν, ὁ κ. ἀνταποκριτής τοῦ ΑΠΕ, χωρίς νά μέ ἔχει συναντήσει ποτέ (οὔτε κι ἐγώ τόν γνωρίζω, δέν ξέρω ἄν εἶναι νέος, γέρος, μεσήλικας) **ἀλλά καί χωρίς νά ἔχω γράψει τίποτα ἐναντίον του διότι δέν ἐγνώριζα ὅτι ὑπάρχει ἀνταποκριτής τοῦ ΑΠΕ στήν Κων/πολη,** ἴσα - ἴσα ἐπεσήμανα τήν **ἔλλειψη** ἀνταποκριτῶν, **δέν διστάζει** νά διατυπώσει «ἀμυνόμενος» (εἶναι «ἄμυνα» αὐτή;) τόν **ἀπρεπή καί ἀπαράδεκτο** ὑπαινιγμό ὅτι **«ὁ κ. Πολιτάκης, μαζί μέ τό τουρκικό ὑπουργεῖο 'Εξωτερικῶν, θέλει νά ὀνομάσει «εὐθυγράμμιση» ἤ «μετατόπιση τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου» τήν κατεδάφιση τοῦ 1/3 τοῦ ναοῦ...».**

Αἰσθάνεται κανείς ντροπή μέ τήν εὐκολία μέ τήν ὁποία καταφεύγουν σέ εὐτελή μέσα μερικοί συνέλληνες μόλις συναντήσουν κάποια δυσκολία ἤ μιά, διαφορετική ἀπό τή δική τους, ἀντίληψη τῶν πραγμάτων. Τό ἴδιο ἔκανε καί προεκλογικά ἀπό τούς ἐξῶστες ὁ κ. πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κατηγορώντας ὡς **«ἐθνικό μειοδότη»** τόν ἀρχηγό τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης, διότι ὑποστηρίζει τό διάλογο μέ τήν Τουρκία μέ σεβασμό τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν.

Θά ἀποδώσω τή **βαρύτατη ἀπρέπεια** τοῦ κ. Α.Κ. στό ὅτι δέν πρόσεξε, ὅσο ἔπρεπε, τήν ἀναφορά μου στίς πηγές τῶν πληροφοριῶν μου καί θά περιμένω, στό ἑπόμενο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ, νά ἀνασκευάσει καί νά ζητήσει συγγνώμη. 'Ελπίζω ὅτι θά ἔχει τή γενναιότητα καί τόν αὐτοσεβασμό πού χρειάζονται γιά μιά τέτοια πράξη.

★

Αὐτά γιά τήν ὥρα. Γιά τά ὑπόλοιπα θέματα πού θίγει τό κείμενο τοῦ κ. Κούρκουλα, καθώς καί γιά τήν **ἀναμφισβήτητη** ἀνεξιθρησκεία τῶν Τούρκων (αὐτή εἶναι ἱστορικά ἀποδεδειγμένη· τά ἄλλα πού ἀναφέρει ὁ κ. Κούρκουλας, στά ὁποῖα μποροῦν νά ἀντιπαραταχθοῦν πολυάριθμα ἐπίσης παραδείγματα «κακομεταχείρισης» μουσουλμανικῶν ναῶν στή χώρα μας, δέν εἶναι δυνατόν νά ἀποφευχθοῦν, ὀφείλονται σέ περιόδους ἔντασης καί δέν ἀποτελοῦν τήν ἐπίσημη, ἑκατέρωθεν, πολιτική), μετά τό ταξίδι στήν Κωνσταντινούπολη.

'Ανδρέας Γ. Πολιτάκης

7

Οι αναγνώστες μας έχουν τον λόγο

του κι ὄχι τήν ἀμφισβήτησή τους.

Ἀμφισβητεῖται, λοιπόν, ὁ πρόεδρος τῆς Ν.Δ. Οἱ ἀμφισβητοῦντες ἀναφέρονται σέ λάθη του (κάτι τό ἀνθρώπινο, ἄλλωστε), πού τά παρεδέχθη καί ὁ ἴδιος, ἀλλά ζητοῦν ἐπιπλέον «τήν κεφαλήν του ἐπί πίνακι». Ναί, ἀλλά ποιός μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει ὅτι ὁ νῦν ἀρχηγός τῆς Ν.Δ. δέν ἀγωνίστηκε, δέν ξεσήκωσε τό λαό, δέν ἔδωσε ἕναν πλέον προοδευτικό χαρακτήρα στή συντηρητική παράταξη; Μπορεῖ νά μήν ἔπεσε ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου, ἀλλά ἄλλοι εἶναι οἱ λόγοι. Δέν φταίει ὁ κ. Μητσοτάκης.

Παράλληλα, ὅμως, μέ τά προβλήματα στήν ἡγεσία, παραμένουν ἐκκρεμή κι αὐτά τῆς βάσεως. Στό ἐπίπεδο τῶν Τοπικῶν Ἐπιτροπῶν ἔχουν δημιουργηθεῖ κλίκες καί καπετανάτα. Οἱ Νεοδημοκράτες εἶναι ὀπαδοί (τοῦ ρ. ἕπομαι), ἀκολουθοῦντες τούς πολιτικούς μόνον στίς συγκεντρώσεις. Οἱ φίλοι τῆς Ν.Δ., πράγματι, εἶναι τό ἐκλεκτότερο κομμάτι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μένει ὅμως ἀναξιοποίητο. Καλεῖται μόνο νά φωνάζει στίς κομματικές πανηγύρεις. Τόσοι ἐπιστήμονες, ἐπαγγελματίες, φοιτητές, ἀγρότες, ὑπάλληλοι, πιστεύουν στή Ν.Δ., κι ὅμως, ἡ φωνή τους δέν ἀκούγεται. Δέν συμβάλλουν πνευματικά στή διαμόρφωση τοῦ προγράμματος τῆς φιλελεύθερας παρατάξεως.

Βέβαια, οἱ βασικές προτάσεις τῆς Ν.Δ. εἶναι γνωστές. Ὅμως, οἱ φιλελεύθερες ἀρχές ἀποτελοῦν τήν περίληψη, ἡ ὁποία χρήζει ἀναλύσεως. Φέρ' εἰπεῖν, ἄς καταρτισθοῦν ἐπιτροπές, πού θά μελετήσουν καθ' ἑκάστην τά φαινόμενα τῆς οἰκονομίας (πληθωρισμό, ἰσοζύγιο πληρωμῶν, Α.Ε.Π.). Αὐτές, ὕστερα ἀπό μελέτη καί ἔρευνα, θά φέρουν τεκμηριωμένες προτάσεις ἀνταποκρινόμενες στήν ἑλληνική πραγματικότητα. Εἶναι αὐτό ἀναγκαῖο σήμερα, πού ἡ κυβέρνηση διολισθαίνει ἕνεκα τοῦ οἰκονομικοῦ χάους. Ἄς συσταθοῦν ἀπό εἰδικούς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπιτροπές γιά τήν Παιδεία, Ὑγεία, Ἄμυνα, Κοινωνική Ἀσφάλεια, κ.ἄ., κι ἄς δώσουν στό λαό ἐφικτές προτάσεις ἐπί τῶν παραπάνω τομέων, προτάσεις πού θά ἐνστερνισθοῦν ὅλοι, ὀπαδοί καί φίλοι, ὥστε ἡ ἀντιπολίτευση νά ἐρείδεται στό τεκμήριον κι ὄχι στό σύνθημα. Νά γίνει «τεκμαρτή» ἀντιπολίτευση, καί νά προχωρήσει παντοῦ, δίχως προκατάληψη, στό γραφεῖο, στό σχολεῖο, στό χωράφι, στό ἐργοστάσιο.

Ὅλα αὐτά πρέπει νά τεθοῦν στό Συνέδριο τοῦ κόμματος, πού ἡ ἐπιτυχία του θά εἶναι ἀνάλογη τῆς εὐρύτητος τῶν θεμάτων πού θά συζητηθοῦν.

Ἡ Ν.Δ. πρέπει νά ἀποδείξει ὅτι πράγματι εἶναι ἡ ἐναλλακτική λύση, κάτι πού θά γίνει μέ τή συσπείρωση ὅλων γύρω ἀπό τόν ἀδιαμφισβήτητο ἡγέτη της, καί μέ τή συμμετοχή τους ἐνεργά στή χάραξη τῆς γραμμῆς τοῦ κόμματος. Πρέπει ἐπιτέλους, κύριοι τῆς Ν.Δ., νά καταλάβετε ὅτι ἔχετε εὐθύνες ἔναντι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐμμ. Νικολουδάκης
Φοιτητής Νομικῆς Ἀθηνῶν

Βρώμικα παιχνίδια

Ἄν δοῦμε ἀπό κάποια ἀπόσταση τή διάρθρωση τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους θά διαπιστώσουμε πόσο ἐλαφριᾶς ποιότητας θέατρο παίζουν οἱ σημερινοί ἐκλεκτοί τοῦ λαοῦ εἰς βάρος του. Προχωρόντας ὅμως σ' αὐτό τό στάδιο ἐλέγχου ἀντιλαμβανόμαστε ἀμέσως τή χαμηλή πολιτική στάθμη μας καί τό πῶς καί γιατί καταντήσαμε νά γίνουμε κλωτσοσκούφι τοῦ πολιτικοῦ μας κόσμου ὁ ὁποῖος ἀπό τίς ἀρχές τοῦ αἰώνα, ἐκτός ἐξαιρέσεων, ἔπαιξε καί παίζει αὐτό τό παιχνίδι μέ πλήρη ἐπίγνωση τῆς ἀνικανότητάς του νά διαχειρίζεται τά κοινά. Ὁ κόσμος αὐτός ἀφοῦ δέν δυσκολεύθηκε νά ἀντιληφθεῖ οὔτε τήν ἄγνοια, οὔτε τήν ἀθωότητα, οὔτε τήν εὐκολοπιστία τῶν μαζῶν προχώρησε πρός τήν ἀπόκτηση ἰσχύος μέ ἀντικειμενικό στόχο τή δημιουργία πλούτου χωρίς νά νοιάζεται οὔτε ἄν εἶχε αὐτό τό δικαίωμα ἀπό ἀνθρωπιστικῆς ἤ ἰδεολογικῆς πλευρᾶς, οὔτε ἄν πράγματι ἦταν ἱκανός νά ἐκτελέσει τίς ὑποχρεώσεις του ἀπέναντι τοῦ συνόλου. Ὁ κόσμος αὐτός φτάνει νά εἰσχωρήσει στόν κρατικό μηχανισμό. Ἀπ' ἐκεῖ καί πέρα δέν τόν ἐνδιαφέρει ἄν ἡ μηχανή εἶναι καλά ρυθμισμένη, ἤ ἄν ἀποδίδει ὅσο πρέπει. Ἀποφεύγει νά ἐρευνήσει τούς λόγους τῆς δυσλειτουργίας παρά μόνο ἄν ὑποψιασθεῖ ὅτι κινδυνεύει νά χάσει τή θέση του. Ἄλλως, τί κι ἄν ἡ μηχανή ἐργάζεται μέ ἕναν κύλινδρο ἤ ἔχει πέσει ἡ πίεσή της. Κρούει τόν κώδωνα κινδύνου μόνο ὅταν δεῖ ὅτι τά πάντα καταρρέουν.

Ἀλλά οὔτε καί τότε ἔχει τήν πρόνοια νά ἐξετάσει τούς λόγους τῆς δυσλειτουργίας της παρ' ὅλο ὅτι γνωρίζει ὅτι πολλά ἀπό τά τμήματά της ἀποτελοῦνται ἀπό ἑτερόκλητα στοιχεῖα πού κατόρθωσαν νά τρυπώσουν μέσα στόν κρατικό μηχανισμό ὕστερα ἀπό συνεχεῖς κομματικές παρεμβάσεις, μέ στόχο πάντοτε τήν ἑδρέωση τῶν κρατούντων στόν κατάλογο ποιότητας τοῦ κόμματος.

Ἀπό τήν τρίτη Σεπτεμβρίου 1843, ὅταν ἡ χώρα ἀπέκτησε τό πρῶτο της Σύνταγμα, μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ὁ πολιτικός κόσμος συνεχίζει τό εὐτελές παιγνίδι ἐν ὀνόματι τῆς φιλοπατρίας καί μέ ὅπλο τή δημαγωγία. Ἡ νομοθεσία, ἐπειδή ὑποτίθεται ὅτι δέν παραμένει στατική, ὑφίσταται μύριες ἀλλοιώσεις, ἄν ὄχι παραβιάσεις, προκειμένου νά ἐξυπηρετήσει τά κομματικά συμφέροντα. Π.χ., ἡ πρόσφατη διαδικασία ἐκλογῆς Προέδρου Δημοκρατίας ξεπέρασε ἐντελῶς ἀσύστολα κάθε ἔννοια εὐνομίας. Ὅταν λοιπόν τό ἴδιο τό κράτος σοφίζεται καί καταφεύγει σέ βρώμικα παιγνίδια ὅπως ἐκεῖνο τῶν «ὁμοιομόρφων» ψηφοδελτίων, τί ἀπαιτήσεις μπορεῖ νά ἔχει ἀπό τίς πράξεις τῶν πολιτῶν; Πῶς μπορεῖ νά τούς κατηγορήσει γιά φοροδιαφυγή ὅταν τό ἴδιο καταστρατηγεῖ καί τίς πιό βασικές ἀντιλήψεις λογικῆς; Ἀλήθεια μπόρεσε νά βρεῖ ὕπνο ὁ κ. Α. Παπανδρέου τό βράδυ τῆς 2ας Μαρτίου ὕστερα ἀπό μιά τόσο προδοτική διαγωγή του ἀπέναντι σ' αὐτόν πού τόσα χρωστοῦσε καί πού ἔλαμπε σάν ὁ πιό φωτεινός ἀστέρας στό πολιτικό μας στερέωμα; Ἀλλά καί πῶς κοιμᾶται τόν τελευταῖο καιρό ὕστερα ἀπό τίς προεκλογικές ὑποσχέσεις πρός τόν ἑλληνικό λαό περί καλύτερων ἡμερῶν ὅταν γνώριζε τήν καταρράκωση τῆς οἰκονομίας μας; Εἶναι δυνατό, ἕνας πρωθυπουργός νά προβαίνει σέ ἀπάτη αὐτοῦ τοῦ μεγέθους καί νά ζητᾶ θυσίες ἀπό τόν λαό γιά τήν ἀλλοπρόσαλλη οἰκονομική του πολιτική καί τά τριτοδρομικά του ὁράματα;

Προσπαθεῖ νά γαντζωθεῖ πίσω ἀπ' τό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ οἰκονομία τῆς χώρας ὑπέφερε, ἀφ' ἑνός ἀπό τήν κακοδιαχείριση πολλῶν δεκαετιῶν καί ἀφ' ἑτέρου ἀπό μιά δυσμενή διεθνή συγκυρία, χωρίς νά ὑποψιασθεῖ ὅτι ἡ συνέχιση τῆς πολιτικῆς τῆς ἀπάτης θά ἄνοιγε ἐπί τέλους τά μάτια τοῦ εὔπιστου ἑλληνικοῦ λαοῦ πού τοῦ εἶχε ἐμπιστευθεῖ τή μοίρα του γιά μιά δεύτερη τετραετία.

Εἰλικρινά δέν θά ἤθελα νά βρίσκομαι στή θέση τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ. Ὁ καθένας μας ἔχει τό δικαίωμα νά διερωτᾶται μέχρι πότε θά χορεύει πάνω στό τεντωμένο σχοινί τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς βασιζόμενος στήν πολυτιμότητα τῆς γεωπολιτικῆς θέσεως τῆς χώρας μας καί ἀψηφώντας τίς ἀνειλημμένες ὑποχρεώσεις μας πρός τόν κόσμο στόν ὁποῖο ἀνήκουμε. Αὐτή εἶναι διεθνής ἀπάτη.

Παρά ταῦτα, ἡ ἐμφάνιση τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος στή χώρα εἶχε καί εὐεργετικά ἀποτελέσματα, διότι ἄν παρέμενε ἡ Ν.Δ. καί ἄν ἡ οἰκονομία μας ἐξελισσόταν δυσμενῶς, τόσο τό ΠΑΣΟΚ ὅσο καί τά ΚΚ μας θά ὁδηγοῦσαν τή χώρα λυσσαλέως σέ καταστάσεις ἀπρόβλεπτων διαστάσεων. Οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ.

Νίκος Σαρρῆς
Ἔσλιν 16

Ἡ ἐχθρική ἀλήθεια

Ἡ ὑπόθεση τῆς δῆθεν ἱεροσυλίας μέ τή δῆθεν κατεδάφιση τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, στό Μακρυχώρι τῆς Πόλης ἀπό τίς τουρκικές ἀρχές, ὅπως ἐξελίχθηκε σέ ἀναξυσμένη πληγή ἀπό μερικούς κακούς σοβινιστές Ἕλληνες πού ἐπιδίωξαν τή χειροτέρεψη τῶν ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων, εἶναι ἀπό ἐκεῖνες πού θυμίζουν σέ κάθε συνειδητό Ἕλληνα τά λόγια τοῦ Σεφέρη: «Ὅπου νά πάω ἡ Ἑλλάδα μέ πληγώνει!».

Ὅπως προκύπτει ἀπό τήν αὐτοψία πού ἐνήργησε αὐτοπροσώπως ὁ συνεργάτης σας κ. Ἀνδ. Πολιτάκης, τίποτε τό παράνομο γιά τήν ἐκεῖ ἑλληνική μειονότητα καί τίποτε τό προσβλητικό γιά τόν Ἑλληνισμό καί τή Χριστιανοσύνη δέν ἔπραξαν στήν περίπτωση αὐτή οἱ τουρκικές ἀρχές. Τό ἀποτέλεσμα τῆς αὐτοψίας ἀποδείχνει ὅτι πρόκειται περί ἀσυγχώρητης ἐπιπολαιότητος ρεπορτάζ, πού ἡ περαιτέρω ἐκμετάλλευσή του ἀπό τούς ἐχθρούς τῆς ἑλληνοτουρκικῆς φιλίας τό κατέστησε καθαρή συκοφαντία, καταδικάσιμη ἀπό Ἕλληνες πού περιφρουροῦν τό ὄνομα τῆς Ἑλλάδας καί τιμοῦν τήν ἑλληνικότητά τους, κύριο γνώρισμα τῆς ὁποίας εἶναι ὁ σεβασμός πρός τήν ἀλήθεια.

Θά πρέπει νά λεχθεῖ ἀκόμη στό θέμα αὐτό ὅτι ὁ κ. Α. Πολιτάκης πού διενήργησε ὅλη αὐτή τήν ἔρευνα γιά νά ὑπερασπίσει τό ἑλληνικό ὄνομα πού ἐξευτέλισαν ἐπιπόλαιοι συμπατριῶτες μας στά μάτια τῶν Τούρκων, ἀξίζει θερμά συγχαρητήρια.

Ἀλλά τό ἴδιο, συγχαρητήρια ἀξίζουν στόν κ. Πολιτάκη διότι ὡς γραμματεύς τοῦ Βραβείου Εἰρήνης καί Φιλίας Ἀμπντί Ἰπεκτσί πασχίζει γιά τή δημιουργία κλίματος φιλίας καί ἐμπιστοσύνης μεταξύ Ἑλλήνων καί Τούρκων, ὥστε οἱ σχέσεις τῶν δύο λαῶν **πού τίς διαταράσσουν γιά δικούς τους πολιτικούς λόγους οἱ κυβερνήσεις τους,** νά συσφιχθοῦν σέ βαθμό ἀδελφικῆς φιλίας καί ἐμπιστοσύνης.

Καί ὁ γράφων τίς γραμμές αὐτές ἐσχημάτισε τήν ἐντύπωση ἀπό διηγήσεις ἀξιοπίστων συγγενῶν του, πού ἐπισκέφτηκαν τήν Τουρκία ὅτι πράγματι ὁ τουρκικός λαός εἶναι εὐνοϊκῶς διατεθειμένος ἀπέναντί μας, ἀπαλλαγμένος ἀπό τήν ἐχθρότητα πού καλλιεργοῦν, ὅπως εἴπαμε, οἱ κυβερνῆτες του.

Χαίρομαι πού ὑπάρχει ἡ Κίνηση Εἰρήνης καί Φιλίας γιά τήν προσέγγιση τῶν δυό λαῶν, τῆς ὁποίας γραμματεύς εἶναι ὁ κ. Πολιτάκης, καί θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ὑποστηρικτή καί μέλος τῆς Κινήσεως.

Ὅσον ἀφορᾶ τά «Π.Θ.» πού διέθεσαν τίς στῆλες τους γιά τή διαλεύκανση τῆς ὑποθέσεως μέ παράθεση γνωμῶν ἀπό ὅλες τίς πλευρές, συμβάλλαντα ἔτσι ἐμμέσως στή δημιουργία εὐνοϊκοῦ κλίματος γιά τήν προώθηση τῆς φιλίας μεταξύ τῶν δύο λαῶν (παρά τόν κίνδυνο νά δυσαρεστήσουν ἀναγνῶστες καί φίλους) τούς ἀξίζουν ἀναγνώριση στήν ὑπηρεσία τῆς ἀντικειμενικότητας. Ἡ παραταξιακή τοποθέτηση τοῦ καθενός εἶναι ἀναφαίρετο δικαίωμά του, ἀλλά ὁ σεβασμός πρός τήν ἀλήθεια — ἔστω καί ἄν τούτη εἶναι ἐχθρική πρός τά αἰσθήματά του — ἀποτελεῖ ἀπαράβατη ὑποχρέωσή του.

Φώτης Ντεριζῆς
Ἐλευθερωτῶν 25 - Ὑμηττός

Διάβασε τό άρθρο
[illegible]

ανδρέας γ. πολιτάκης

Μερικά αρχικά δημοσιεύματα σχετικά μέ τό "Βραβεῖο Ιπεκτσί" γιά νά κατατοπισθῆτε.

ακτή θεμιστοκλέους 8 · Πειραιάς · τηλ. 45.25.459

5-12-85

(9

ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ ΑΜΠΝΤΙ ΙΠΕΚΤΣΙ
ABDİ İPEKÇİ BARIŞ VE DOSTLUK ÖDÜLÜ

SEKRETERLİK
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

AKTİ TEMİSTOKLEUS 8. PİRE
ΑΚΤΗ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 8. ΠΕΙΡΑΙΑΣ
TEL. 45 25 459 - 45 31 019

Νομίζω, αγαπητέ μου συμπατριώτη ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ, ότι εκπλήρωσα χρέος γράφοντας τό συνημμένο κείμενο. (Σοῦ τό στέλνω γιατί μπορεῖ νά μή πέσει στά χέρια σας τό περιοδικό.) Ὁ ἀρχικός τίτλος τοῦ κειμένου ἦταν "Η ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ". Τό περι- / οδικό τό μετέβαλε.

Τό χρέος ξεκίνησε τήν Κυριακή 6 Φεβρουαρίου 1983 στήν Πόλη (στή διάρκεια των εκδηλώσεων γιά τά "Βραβεία Ιπεκτσί", τελευταία μέρα) ~~στα~~ ακούγοντας μέσα στό πλήρες θέατρο "ΣΑΝ" τή διάσημη Τουρκάλα τραγουδίστρια Ντενίζ Τουρκαλί νά τραγουδάει κλαίγοντας __μόνο__ Θεοδωράκη (τούρκικα καί ἑλληνικά) καί νά κλαίει μαζί της καί νά στέκεται όλη ή αίθουσα.

Ἦταν ἐκεῖ ὁ Κουζινόπουλος ἀπό τό "Ριζοσπάστη", ὁ Φωτιάδης, ο ΚΥΡ, ὁ Γκιώνης ἀπό τήν "Ελευθεροτυπία", ἡ Τίτη Αθανασιάδη, ἀπό τή "Βραδυνή", ὁ Π. Κουντάκης ἀπό τήν "Αυγή" καί πολλοί ἄλλοι. Καί ριγούσαμε ἀπό συγκίνηση καί περηφάνεια. Η μουσική σου, τά τραγούδια σου, μᾶς ἕνωναν μέ τούς συναδέλφους μας τούς Τούρκους, σέ αδιαίρετο σύνολο.

Είναι ή πραγματικότητα αυτό πού γράφω στό τέλος τοῦ κειμένου, ότι ή μουσική ~~[illegible]~~ σου, αγαπητέ Συμπατριώτη, ήταν από τίς αφορμές πού οδήγησαν στήν πρόταση γιά τήν ίδρυση τοῦ Βραβείου Ἰπεκτσί.

"Ὅλα στό καλό" πού λένε καί στήν ιδιαίτερη Πατρίδα μας.

Μέ Τιμή

[signature]

Α.Γ. Πολιτάκης –

Τό Νομπέλ Εἰρήνης στόν Μίκη

Τοῦ κ. ΑΝΔΡΕΑ ΠΟΛΙΤΑΚΗ

«Ὁ Θεοδωράκης εἶναι ὁ πιό γνωστός Ἕλληνας», εἶπε στή συγκέντρωση πού ἔγινε τήν Κυριακή 10.11.85, στό ἐντευκτήριο τῆς Ἑνωσης Ξένων Ἀνταποκριτῶν, ὁ φιλόλογος - κριτικός Θεάτρου κ. Κ. Γεωργουσόπουλος. Γιόρταζαν τά 60 χρόνια τοῦ συνθέτη.

Ἀλλά δέν εἶναι αὐτό τό **κύριο** χαρακτηριστικό. Καί ἄλλοι Ἕλληνες ἦταν, ἤ εἶναι, πολύ γνωστοί. Ὁ Ἀριστοτέλης Ὠνάσης ἄλλοτε, ἡ κόρη του σήμερα, ὁ Νιάρχος, ἡ Μαρία Κάλλας, ἡ Μελίνα Μερκούρη (ἴσως) ἡ Νάνα Μούσχουρη.

Ὁ Θεοδωράκης δέν εἶναι ἁπλῶς γνωστός. **Ἑνώνει τούς ἀνθρώπους ὅλου τοῦ κόσμου στή μουσική του.** Ἡ μουσική του, καταργεῖ φραγμούς, σύνορα, διαχωριστικά τείχη, «παραπετάσματα» κάθε εἴδους, φράγματα γλώσσας. Χείμαρρος ἀκατάσχετος, ἀναποδογυρίζει τά ἐμπόδια, προχωρεῖ ἴσα στό βάθος τῆς καρδιᾶς, τοῦ λογισμοῦ, συνεπαίρνει καί κάνει τούς ἀνθρώπους νά **ἀναγνωρίζονται** μεταξύ τους τραγουδῶντας τό **ἴδιο** μέλος, πού τούς γεμίζει ἀγαλλίαση καί ἐνθουσιασμό.

Κανείς δέν μπορεῖ νά εἶναι βέβαιος ὅτι ἡ ἔξοχη ποίηση τοῦ Ὀδυσσέα Ἐλύτη θά «ἔφτανε» ὥς τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Βραβείου Νόμπελ (μέ τό «φράγμα τῆς γλώσσας» πού ὁ ἴδιος ὁ ποιητής παραδέχτηκε) ἄν δέν ἦταν ἡ μουσική τοῦ Θεοδωράκη. Ὅτι θά ἔφτανε **«τό ἕνα, τό ἀκριβό, τό χελιδόνι»** (πέρα ἀπό τά μέλη τῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ βραβείου) στά χείλη καί τίς καρδιές τόσων ἑκατομμυρίων ἁπλῶν ἀνθρώπων, τόσων λαῶν, πού τό τραγουδοῦν μέ εὐφροσύνη. Ἕλληνες καί Σουηδοί, Τυνήσιοι καί Τοῦρκοι, Ἰσλανδοί, Νοτιοαμερικάνοι καί Αὐστραλοί, Γιαπωνέζοι καί Ἰνδοί. Σέ ὅλα τά μήκη καί τά πλάτη.

Χάρη στήν καταλυτική μουσική του κέρδισε ἡ μικρή μας χώρα, γιά δεύτερη φορά μέσα σέ λίγα χρόνια, τό Βραβεῖο Νόμπελ τῆς Λογοτεχνίας. Καί χάρη στή μουσική αὐτή «ἔφτασε» στούς λαούς ἡ ποίηση τόσων καί τόσων Ἑλλήνων ποιητῶν, ἀπό τό Σεφέρη (τό ἄλλο «Νόμπελ») ὥς τόν Γκάτσο καί ἀπό τόν Ρίτσο καί τόν Βρετάκο ὥς τόν Χριστοδούλου.

Κρίμα πού δέν ὑπάρχει καί **«Νόμπελ τῆς Μουσικῆς».** Θά τό εἶχε πάρει ἀπό χρόνια ὁ μεγάλος συμπατριώτης μας. Γιατί ὁ Θεοδωράκης **εἶναι** μεγάλος. Ὄχι ὅτι χρειάζεται τό «Νόμπελ» ὁ ἴδιος ὁ Μίκης. Τό «Νόμπελ» χρειάζεται δημιουργούς ὅπως ὁ Μίκης. Καί θά ἔπρεπε (ἴσως καί ἐξαιτίας του) νά καθιερωθεῖ καί «Νόμπελ Μουσικῆς» ὅπως, πρίν ἀπό χρόνια, ἱδρύθηκε «Νόμπελ» γιά τήν οἰκονομική ἐπιστήμη, πού δέν περιλαμβανόταν στά ἀρχικά βραβεῖα τοῦ ἀθλοθέτη.

*

Ἀλλά πιό πολύ καί ἀπό τό «Νόμπελ Μουσικῆς», ὁ Μίκης Θεοδωράκης ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ καί ΑΞΙΖΕΙ τό **«Νόμπελ τῆς Εἰρήνης»**, γιατί ἡ μουσική του **ἑνώνει ἀδιάσπαστα** τούς ἀνθρώπους. Ὅποιος ἀκούει τή μουσική του **προσχωρεῖ** σ' αὐτή τήν παγκόσμια Ἕνωση. Ἄρα ἡ μουσική του ἐνεργεῖ ὡς **καταλύτης** γιά τήν εἰρήνη καί ἐκφράζει μέ τόν πιό ἰδανικό τρόπο, τούς βαθύτατους πόθους τοῦ ἀνθρώπου.

Γι' αὐτό τοῦ πρέπει τό Βραβεῖο Νόμπελ τῆς Εἰρήνης, ὅσο τουλάχιστον ἔπρεπε στόν Νοτιοαμερικάνο ἀρχιτέκτονα καί στή Γιουγκοσλάβα μοναχή πού δρᾶ στήν Ἰνδία.

Γράφει τό «Canto General» σέ ποίηση τοῦ Πάμπλο Νερούντα καί κάνει ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους στή Νότιο Ἀμερική, λαούς ὁλόκληρους, νά παραληροῦν στό ἄκουσμά του. Κατάφερε αὐτός, ἕνας μεσογειακός, νά τούς ἐκφράζει περισσότερο, ἴσως, ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη μουσική πού ἔγραψε δικός τους συνθέτης. Καί παραληροῦν μαζί τους, στό ἄκουσμα μουσικῆς καί στίχων τοῦ Canto, καί ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι καί φιλειρηνικοί λαοί τοῦ κόσμου.

Ὅ,τι καί ἄν γράψει ἐκφράζει καί ἑνώνει τούς ἀνθρώπους, ἀκόμη καί τούς πιό «ἑτερόκλητους»... Εἴτε στίς βόρειες παγωμένες χῶρες ζοῦν, εἴτε στίς μεσογειακές, εἴτε στίς θερμές τοῦ Ἰσημερινοῦ. Εἴτε στήν Ἀνατολή, εἴτε στή Δύση. Παντοῦ. Εἶναι μουσική **πανανθρώπινη**. Καί γι' αὐτό **εἰρηνική. Ὅ,τι ἑνώνει τούς ἀνθρώπους εἶναι εἰρηνικό.**

*

Θυμᾶται ὁ γράφων καί ὅλοι οἱ Ἕλληνες πού ἦταν ἐκεῖ, καί οἱ 15 δημοσιογράφοι ἀπό ὅλο τό φάσμα τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου, στίς ἐκδηλώσεις στήν Κωνσταντινούπολη, τό 1983, γιά τά «βραβεῖα Ἰπεκτσί», θυμόμαστε ὅλοι, τήν ἔξοχη Τουρκάλα τραγουδίστρια κ. Ντενίζ Τυρκαλί νά τραγουδᾶ (**ἑλληνικά καί τούρκικα**) τραγούδια τοῦ Μίκη Θεοδωράκη καί τά δάκρυα νά τρέχουν ἀπό τά μάτια της, νά τρέχουν ἀπό τά μάτια τῆς συντρόφου τοῦ Ἀμπντί Ἰπεκτσί, τῆς κόρης του, τῶν ποιητῶν, τῶν συγγραφέων, ὅλων τῶν ἁπλῶν Τούρκων πού γέμιζαν τήν πελώρια αἴθουσα τοῦ θεάτρου «Σάν».

Καί ἐμεῖς, οἱ Ἕλληνες, ζούσαμε τή μυσταγωγία μέ ἀπέραντη χαρά καί συγκίνηση. Ἐκείνη τήν ἐξαίσια ὥρα δέν ὑπῆρχε ἀνάμεσά μας, ἀνάμεσα σέ Ἕλληνες καί Τούρκους, χάρη στό «Γελαστό Παιδί» καί τό σπαρακτικό «Ροδόσταμο», καμιά διχόνοια, καμιά διαφορά, καμιά ὀπισθοβουλία. Ἡ ἔξοχη μουσική καί οἱ στίχοι μᾶς ἕνωναν σέ σύνολο ἀκατάλυτο ἀγάπης καί φιλίας. «Εἴμασταν δυό, εἴμασταν τρεῖς, εἴμασταν χίλιοι δεκατρεῖς...».

Αὐτό κάνει ἡ μουσική τοῦ Θεοδωράκη. Γι' αὐτό τοῦ ἀξίζει — ὅσο σέ λίγους — τό **«Βραβεῖο Νόμπελ τῆς Εἰρήνης».** Νά ἕνα **χρέος** πού πρέπει νά ἐκπληρωθεῖ ἀπό αὐτούς πού ἔχουν τό δικαίωμα νά προτείνουν ὑποψήφιους: ἀπό τίς Νομικές Σχολές τῶν πανεπιστημίων, ἀπό τούς ἤδη βραβευμένους... Ἕνα χρέος πού εἶναι καί χρέος ἐκείνων πού ἀπονέμουν τό «Βραβεῖο». Τώρα, μέ τά 60 του χρόνια, εἶναι ἡ ὥρα. Τό ἔργο του γιά τήν εἰρήνη εἶναι πολύ μεγάλο.

Καί θά εἶναι, ἴσως, ἡ πρώτη φορά πού θά **συμπέσουν** στό ἴδιο πρόσωπο, οἱ ἐκτιμήσεις ἐκείνων πού ἀπονέμουν τά «Βραβεῖα Λένιν γιά τήν παγίωση τῆς Εἰρήνης» καί ἐκείνων πού ἀπονέμουν τά «Νόμπελ Εἰρήνης». Γιατί ὄχι; Θά εἶναι μιά σπουδαία **σύμπτωση,** μέ μεγάλη συμβολική ἀξία, ἀνάμεσα σ' Ἀνατολή καί Δύση. Καί ὁ Θεοδωράκης εἶναι τό πιό **κατάλληλο** πρόσωπο γιά νά συμπέσουν πάνω του οἱ προτιμήσεις.

*

Πολλοί ἀπό ἐμᾶς τούς Ἕλληνες δέν ἔχουμε ἐκτιμήσει, ὅσο πρέπει, τό **φαινόμενο** «Θεοδωράκης». Ἴσως γιατί ζοῦμε πολύ κοντά του καί δέν μποροῦμε νά τό αναμετρήσουμε. Ἄλλοι λαοί ἐκτιμοῦν περισσότερο τό «φαινόμενο». Ἀλλά καί τό ἔργο τοῦ Ἰκτίνου καί τοῦ Φειδία δέν εἶχαν ἐκτιμήσει, ὅσο ἔπρεπε, οἱ σύγχρονοί τους Ἕλληνες. Ἔπρεπε νά παρεμβληθεῖ ὁ χρόνος γιά νά ἐκτιμηθεῖ στό βαθμό πού σήμερα ἐκτιμᾶται. Παρ' ὅλες, ὅμως, τίς πικρίες πού ἔχει δοκιμάσει ὁ Μ. Θεοδωράκης (τό εἶπε ὁ ἴδιος στή συγκέντρωση) δέν ἀπογοητεύεται. Μένει ἐδῶ. Γιατί **«ἀπό 'δῶ ἀντλεῖ».**

*

Αὐτός πού γράφει αὐτές τίς γραμμές δέν ἔχει ἰδιαίτερη σχέση μέ τή μουσική. Εἶναι ἕνας «ἀκροατής», ὅπως ἑκατομμύρια ἄλλοι. Ἕνας ἁπλός πολίτης. Συστρατευμένος στή «στρατιά» τῶν εἰρηνόφιλων πολιτῶν, πού τούς ἑνώνει ἡ μουσική τοῦ Μίκη Θεοδωράκη. Καί θά πρέπει νά προστεθεῖ — εἶναι ἡ ὥρα τώρα μέ τά 60 του χρόνια — ὅτι μιά ἀπό τίς «δυνάμεις» πού εἶχαν κάνει τή διεργασία τους καί τόν παρακίνησαν, τήν κατάλληλη στιγμή, νά προτείνει τήν ἵδρυση τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ **«Βραβείου Εἰρήνης καί Φιλίας»** (μετά τό ταξίδι στήν Ἑλλάδα τοῦ **Ἀμπντί Ἰπεκτσί** καί τή δολοφονία του) ἦταν αὐτή ἡ ἔξοχη, ἡ **ἀβάσταχτη** μουσική τοῦ κρητικοβυζαντινοῦ συνθέτη. □

ΕΡΩΤΗΜΑ:

Πόσα χρήματα ἔχει πάρει ἡ Ὀλυμπιακή Ἀεροπορία ἀπό τήν Κοινή Ἀγορά μέσω τοῦ προγράμματος τῶν Μεσογειακῶν Προγραμμάτων (ΜΟΠ); Μήπως ἔχει πάρει 532 ἑκατ. δρχ. καί πρόκειται νά πάρει καί ἄλλα 200; Γιατί δέν ἀνακοινώνει αὐτή τή χρηματοδότηση ἡ κυβέρνηση; Μήπως γιά νά φανεῖ ὅτι τό πραγματικό ἔλλειμα τῆς Ὀλυμπιακῆς εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερο ἀπ' ὅσο ἐπίσημα ἀναφέρεται;

30.12.85 (11)

ανδρέας γ. πολιτάκης

ακτή θεμιστοκλέους 8 · Πειραιάς · τηλ. 45.25.459

Κύριε Μίκη Θεοδωράκη,

Πρώτα-πρώτα θέλω νά εὐχηθῶ γιά μιά καλή καί εὐτυχισμένη χρονιά. Δημιουργική. Μέ ὑγεία γιά σᾶς τήν οἰκογένεια καί τούς φίλους σας.

Καί ἡ εἰρήνη στόν κόσμο νά προκόψει. Αὐτό πού επιδιώκετε μέ τή μουσική σας. Τό "πνεῦμα" πού ἄρχισε νά δημιουργεῖται τόν περασμένο μήνα στή Γενεύη νά γιγαντωθεῖ καί νά ἁπλώσει. Καί ἡ Χώρα μας; Μά νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν παπανδρεϊκή <u>νοοτροπία</u>. Αὐτά πού μας συμβαίνουν — θά τό 'χετε αἰσθανθεῖ σκεφθεῖ — εἶναι γιατί ὁ Α. Παπανδρέου δέν εἶναι "ἕνας ἀπό ἐμᾶς". Δέν εἶναι ὅπως ἐσεῖς, ὅπως ὁ Κύρκος, ὁ Μητσοτάκης, ὁ Φλωράκης, ὁ Πεσματζόγλου. Δέν ἔζησε ἐδῶ, μαζί μας, τή φοβερή εἰκοσαετία 1940–1960. Καί ὄχι μόνο αὐτό. Ἀλλά στό διάστημα αὐτό (τό πιό σημαντικό καί στή δική του ζωή) ἀπόκτησε ἄλλη, <u>ξένη</u> νοοτροπία. Ἦλθε λοιπόν νά <u>"σπάσει"</u> τή δική μας νοοτροπία (πού στό κάτω-κάτω μέ αἷμα καί δόξα ἀποκτήσαμε) καί νά μας <u>"επιβάλει"</u> τή δική του. Δέν κρίνω ἄν εἶναι καλύτερη ἤ χειρότερη. Εἶναι <u>διαφορετική</u>. Τό μόνο πού ξέρω, πού φοβᾶμαι, εἶναι ὅτι "σπάζεται" μαζί καί ἡ <u>"ἑλληνικότητα"</u> (ὅ,τι αὐτό σημαίνει). Ἔτσι τό γνωρίζετε ~~[illegible]~~ καί τό αἰσθάνεστε, ἴσως, πιό ἔντονα ἀπό πολλούς.

Πληροφορήθηκα ἀπό τό Γραμματεία τοῦ Ροταριανοῦ Ὁμίλου τῆς Ἀθήνας ὅτι ὑπάρχει κάποιο θέμα μέ τό μάτι σας καί ὅτι εἶστε ὑποχρεωμένος νά πᾶτε τό πρῶτο 15/θήμερο τοῦ Ἰανουαρίου στή Μόσχα γιά νά ὑποβληθεῖτε σέ ἐγχείρηση. Εὔχομαι (ὅλοι οἱ Ἕλληνες εὔχονται) νά ἔχει ἄκρα ἐπιτυχία ἡ ἐπέμβαση καί νά γυρίσετε μέ τό καλό πίσω τελείως θεραπευμένος. Ἀπό τήν αἰτία αὐτή ἀναβάλλεται ἡ συνεστίαση πού θά ἀφιερωθεῖ στά 60 σας χρόνια.

Μέ τήν εὐκαιρία σᾶς στέλνω φωτ/φο ἀπό τήν κυριακάτικη "Χαραυγή" τῆς 10.12.85 πού ἀναδημοσίευσε ἀπό τά "Πολιτικά Θέματα" τό ἄρθρο μέ τήν πρόταση γιά τήν ἀπονομή τοῦ Βραβείου Νόμπελ Εἰρήνης στό Μίκη Θεοδωράκη. Η ἐφημερίδα

τη χαρακτηρίζει "ὑπέροχη πρόταση".

Ἐπιμένω στήν πρόταση. Μπορεῖ γιά σᾶς προσωπικά νά μήν ἔχει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. (Τά ἔχετε ξεπεράσει, εἶστε πάνω ἀπό αὐτά). Γιά τή Χώρα μας ὅμως ἔχει μεγάλη σημασία. Καί γιά τήν Εἰρήνη. Τό "πνεῦμα τῆς Γενεύης" μπορεῖ νά βρεῖ μιά σπουδαία συμβολική ἔκφραση μ' αὐτή τήν ἀπονομή. Καί εἶναι δυνατή. Δέν βρίσκεται ἔξω ἀπό τά ὅρια τοῦ δυνατοῦ. Ἔχει σοβαρά θεμελιωθεῖ στήν πρόταση πού δημοσιεύτηκε.

Γι' αὐτό νομίζω ὅτι θά πρέπει μετά τήν ἐπιστροφή σας νά γίνει αὐτή ἡ συνεργασία. Μέ αὐτή θά ἐπισημοποιηθεῖ ἡ πρόταση. Θά ὑπάρχει πλέον δημοσιογραφικῶς, θά ἁπλωθεῖ. Θά προσπαθήσει (θά προσπαθήσουμε) νά σταθεῖ καί ὁ Ἕλληνας ποιητής καί ὁ Σουηδός Πρέσβυς. Θά μετάσχουν στή προσπάθεια καί ἄλλοι Ὀργανισμοί καί κινήσεις ὅπως οἱ "ΦΙΛΙΚΟΙ", τό "ΒΡΑΒΕΙΟ ΕΙΡΗΝΗΣ ΑΜΠΝΤΙ ΙΠΕΚΤΣΙ" κλπ. Ἡ Πατρίδα μας τό χρειάζεται αὐτό.

Τέλος μετά τήν ἐπιστροφή σας, μέ τό καλό, θά σᾶς φέρω τούς στίχους τοῦ πιό μεγάλου Τούρκου προοδευτικοῦ Ποιητῆ τῆς Τουρκίας, τοῦ [illegible]. Στίχοι γιά Εἰρήνη καί φιλία, εἰδικά γραμμένοι γιά τό Ἑλληνοτουρκικό Βραβεῖο Εἰρήνης καί Φιλίας. Θέλουν οἱ Τοῦρκοι καί θέλουμε οἱ Ἕλληνες τή μουσική νά γράψει ὁ μεγάλος Ἕλληνας συνθέτης, ὁ Μίκης Θεοδωράκης. Ἡ πρώτη ἐκτέλεση θά γίνει μέσα στό 1986 στήν Ἀθήνα μετά τήν ἀπονομή τῶν "Βραβείων [illegible]". Ἡ σύνθεση αὐτή μαζί μέ τούς στίχους θά συμβάλλουν στή [illegible] προσέγγιση ὅσο τίποτε ἄλλο.

"Ὅλα στό Καλό!", πού λέμε καί στήν ἰδιαίτερη Πατρίδα μας.

Μέ βαθειά ἐκτίμηση καί φιλία

30. 12. 85.